

Afpakken nationaliteit jihadi's is onrechtmatig

H.U. Jessurun d'Oliveira is oud-hoogleraar migratierecht aan de UvA.

TERRORISME

Afnemen Nederlanderschap als preventieve maatregel is in strijd met twee Europese verdragen.

Minister Blok, die in antwoord op vragen van het Kamerlid Wilders op 22 augustus al meldde dat hij dossiers op zijn bureau had liggen om te beoordelen of hij de nationaliteit zou intrekken van jihadisten die zich in het buitenland bevonden, heeft nu bekendgemaakt dat hij van vier *foreign terrorist fighters* de nationaliteit heeft afgepakt.

Hij kan dat doen op basis van een wijziging van de Rijkswet op het Nederlanderschap die sinds 1 maart van dit jaar van kracht is, na met 38 tegen 37 stemmen in de Eerste Kamer aangenomen te zijn.

De *Volkskrant* meent te weten om wie het gaat en duidt ze met hun initialen aan, zoals gebruikelijk bij verdachten en veroordeelden (Voorpagina, 14 september). De vier zijn echter niet veroordeeld. Zonder vorm van proces is het de minister die het besluit neemt.

Hij kan dat doen nadat hij van de inlichtingendiensten geheim materiaal ontvangen heeft dat suggereert dat uit hun gedragingen blijkt dat ze zich hebben aangesloten bij een organisatie die deelneemt aan een nationaal of internationaal gewapend conflict en die een bedreiging vormt voor de nationale veiligheid, zoals IS.

Om nog een schijn van rechtsbescherming op te houden, bepaalt de wet ook dat de betrokkenen een maand de tijd hebben om zich te wenden tot de bestuursrechter, die dan moet beoordelen of de minister zo'n besluit kon nemen.

Maar hoe moet iemand weten dat zijn Nederlanderschap is afgepakt? Ja, het besluit staat in de *Staatscourant*, maar wie leest die? Daar is ook wat op gevonden: na een maand meldt de minister zijn besluit aan de rechtbank en dat geldt als beroep door de betrokkene. Het komt erop neer dat de minister zijn eigen besluit voor vermetiging voordraagt. Maar wat wordt dat voor proces? De klager heeft niet het recht zijn zaak bij te wenen, het bewijsmateriaal is geheim, de handen van een advocaat zijn ge-

Duitsland weet hoe gevaarlijk het is het nationaliteitsrecht als instrument te gebruiken voor politieke doeleinden

bonden. Van een *fair trial* is geen sprake.

Daar komt nog iets bij. In het parlementaire debat is niet of nauwelijks aan bod gekomen, dat de wet in strijd is met hogere regelingen. Het gaat met name om een bepaling uit het Vierde Protocol bij het Europees mensenrechtenverdrag, dat aan iedereen garandeert dat hij zijn eigen land mag in- en uitreizen.

Het afnemen van het Nederlanderschap is uitsluitend bedoeld als pre-

ventieve maatregel om te zorgen dat de gevaarlijke individuen die zijn afgereisd naar het conflictgebied niet meer terug kunnen naar Nederland om hier aanslagen te plegen. Het gaat niet om bestrafing, volgens de regering.

Daarmee wordt het Vierde Protocol met voeten getreden. Afnemen van nationaliteit om te verhinderen dat iemand gebruikmaakt van het absolute recht om naar zijn land terug te keren is onrechtmatig wegens strijd met het Protocol.

Bovendien is de bepaling in strijd met het Europees Nationaliteitsverdrag, waarbij Nederland partij is, en dat het afpakken van de nationaliteit alleen toestaat als er sprake is van 'gedrag dat de vitale belangen van een staat zwaar aantast.' Van een preventieve maatregel, zoals de ontneming wordt gepresenteerd, kan men moeilijk beweren dat aan deze eis voldaan is. Aansluiting bij IS en soortgelijke elendige groeperingen is niet een soort gedrag dat een aantasting vormt van een vitaal belang van Nederland, zoals de binnenlandse veiligheid.

De rechter kan dus zijn borst natmaken. Het is in dit verband nuttig om te vermelden dat onze grote buur, Duitsland, niets wil weten van het afnemen van de nationaliteit van terroristen. Duitse terroristen worden strafrechtelijk aangepakt, buitenlandse over de grens gezet, ook zonder strafrechtelijke veroordeling. Ook Duitsland is partij bij het Europees Nationaliteitsverdrag.

Alleen de wilderianse *Alternative für Deutschland* (AfD) heeft de Nederlandse regeling in haar verkiezingsprogramma 2017 staan. Duitsland weet hoe gevaarlijk het is het nationaliteitsrecht als instrument te gebruiken voor politieke doeleinden: het heeft zijn lessen uit het Twaalfjarig Rijk en uit de praktijken in de DDR geleerd.

Lichtend voorbeeld!